

Doel werkgroep

Historische kennis van en inzicht in onze wijk, juist ook de 'kleine', alledaagse geschiedenis, mag niet verloren gaan, moet juist worden verzameld, vastgelegd en toegankelijk gemaakt voor iedereen, zodat ze kunnen bijdragen aan de waarde en waarde-beleving van onze buurten en buurtgenoten. Historische kennis-verkrijging is dus zowel doel op zich (het verleden hoort bij het heden, respect voor het verleden) als middel (waarde-toekenning van de wijk en van ieders buurtbeleving). Verder is geschiedenis leuk en spannend, dus we dagen wijkgenoten uit om er zelf mee aan de slag te gaan.

Een groep wijkbewoners heeft daarom in het voorjaar van 2025 het initiatief genomen om een werkgroep Wijkgeschiedenis op te richten. Deze 'startnotitie' dient als eerste duiding van deze ambitie.

Taakopvatting werkgroep

- A. We koesteren wat we al hebben en denken mee hoe we het historisch materiaal, oud en nieuw, toegankelijk kunnen maken (inclusief de inrichting van webdossier Onze Wijk-Toen); het is gewenst om een goed beheerd, digitaal wijkarchief te hebben, dat zowel voor de werkgroep als voor belangstellende wijkbewoners (als voor belangstellenden buiten de wijk) bewaar- en vindplaats is;
- B. Onze bezigheden en resultaten komen ten goede aan de hele wijk, dwz ze worden (uiteindelijk) bekend gemaakt middels de wijkkrant, de website en presentaties (en mogelijk andere publicaties), we laten regelmatig 'van ons horen', we stimuleren en organiseren historische wijkwandelingen;
- C. We stimuleren de historische nieuwsgierigheid en eigen historische activiteiten van wijkgenoten;
- D. De keuzes (activiteiten en prioriteiten) worden gemaakt door de werkgroep in overleg met het bestuur; daartoe is zicht op de historische belangstelling van wijkbewoners prettig;
- E. Nieuwe belangstellenden die zich willen aansluiten bij gekozen onderwerpen en activiteiten zijn welkom;
- F. We proberen samenhang en samenwerking te hebben met bestaande, stedelijke historische archieven en relevante organisaties (zoals de Historische Vereniging Oud-Leiden HVOL) en historici, mogelijk ook met (historische) opleidingen voor stageplekken of scriptieonderzoek.

Onderwerpen (groslijst)

Bij haar start heeft de werkgroep Wijkgeschiedenis een overzicht gemaakt van onderwerpen en taken die ons interessant en relevant voorkomen, deels op basis van eigen ervaring en bestaande goede voorbeelden. Dit is een 'groslijst', niet alles zal (meteen) ter hand genomen worden. Hieronder het overzicht, met kernvragen en de mogelijke inzet van de werkgroep.

Over meerdere onderwerpen is overigens inmiddels al informatie en inzicht verkregen en opgeschreven in de 2 (rode en groene) wijkboeken en online op de wijkwebsite www.profburgwijk.nl (onderdeel *Onze Wijk-Toen*). Dan nog kan het een goed idee zijn om die bestaande informatie op te frissen, eventueel aan te vullen en opnieuw onder de aandacht te brengen. Ook in de diverse wijkinterviews ('buurtherinneringen') worden meerdere onderwerpen aangesneden (zie eveneens de wijkwebsite).

Met sommige onderwerpen kan de werkgroep Wijkgeschiedenis zelf aan de slag gaan, andere onderwerpen lenen zich goed ter stimulans van wijkbewoners zelf. Daar kan de werkgroep dan wel ondersteunend en verbindend optreden.

1. Huisgeschiedenis

Hoe zoek ik de geschiedenis van mijn huis uit? Waar kan ik hulp en bronnen vinden? Waar let ik op? Gaat het mij om het pand, de architectuur en bouw? Gaat het mij om de vroegere bewoners? Doe ik dat samen met burens? Vind ik ook foto's en kaarten? Hoe maak ik daar een mooie beschrijving van?¹

---

¹ Huisgeschiedenis kan verbonden zijn aan familiegeschiedenis. Het helpen uitpluizen daarvan, of een stukje ervan, kan interessant zijn als het relevantie heeft voor het tijdsbeeld van de straat, buurt of wijk. Recent voorbeeld is de familiegeschiedenis van de familie Blom in onze wijk. Daarover is een boek gepubliceerd, *Oorlogsduif*, en een tv-documentaire gemaakt (zie NPO-Start, *In de ban van Goed en Fout*).

Inzet werkgroep: handleiding opstellen, adviseren, wijkbewoners met elkaar in contact brengen voor wederzijdse hulp, helpen archiveren en zichtbaar maken van deze initiatieven en hun resultaten.

2. *Straatgeschiedenis*

Hoe zoek ik de geschiedenis van onze straat uit? Waar kan ik hulp en bronnen vinden? Waar let ik op? Hoe pak ik dat aan met mijn bureu? Vind ik ook foto's en kaarten? Hoe maak ik daar een mooie beschrijving van?²

Inzet werkgroep: handleiding opstellen, adviseren, wijkbewoners met elkaar in contact brengen voor wederzijdse hulp, helpen archiveren en zichtbaar maken van deze initiatieven en hun resultaten.

3. *Wijk-interviews*

Hoe vinden we oudere wijkbewoners om hen te interviewen over het/hun leven in onze wijk vroeger? Wat en hoe vragen we? Hoe registreren we en werken we het uit? Hoe bewaren en publiceren we? Hoe werken we samen met het stedelijk project 'De Stem van Leiden' (onderdeel van de HVOL)?

Inzet werkgroep: vinden en trainen van interviewers, werven van (oud)wijkbewoners/respondenten, uitschrijven en toegankelijk maken van het resultaat. Eventueel (thematisch) ordenen en nader analyseren.

4. *Verzamelen particulier beeldmateriaal*

Hoe vinden we (oudere) wijkbewoners die (particulier) beeldmateriaal, foto's en films hebben die een beeld geven van de inrichting en het leven van onze buurten? Hoe kunnen we dat materiaal verkrijgen/lenen, analyseren en tonen?

Inzet werkgroep: manieren bedenken om deze bewoners en het materiaal te vinden, materiaal met respect behandelen, digitaliseren, ordenen en toevoegen aan het nieuwe digitaal wijkarchief.

5. *Historische wijkontwikkeling*

Hoe hebben onze wijken zich sociaal-demografisch ontwikkeld? Welke mensen kozen en kiezen voor een huis in onze wijk en waarom? Wat zijn historisch de bewonersaantallen? Hoe zag en ziet de instroom en uitstroom er uit? Hoe zag het samenleven en de sociale samenhang in de verschillende buurten eruit in de loop der tijd?

Inzet werkgroep: zoeken en analyseren (historische) bronnen, benutting relevante kennis, expertise en rapportages, schrijven van een overzichtsartikel.

6. *De gastvrije wijk*

Voor welke groepen (of individuele) bewoners was/is onze wijk een opvangplek? Waar komen zij vandaan, waarom wonen zij in onze wijk en hoe waarderen zij hun leven hier? Denk aan repatrianten en vluchtelingen.

Inzet werkgroep: onderzoeken of er sprake is (geweest) van dergelijke groepen, deze opsporen (of nazaten) en bevragen, schrijven van een overzichtsartikel.

7. *Historische bedrijvigheid*

Welke winkels kenden onze wijken? Welke andere bedrijven waren in onze wijken gevestigd? Wat voor effect hadden die op en positie in de wijken? Welke herinneringen bestaan er nog van voormalig ondernemers, werknemers en klanten?

Inzet werkgroep: zoeken en analyseren van bronnen, opsporen van ondernemers (historische reconstructie), vinden en interviewen van relevante respondenten, schrijven van een overzichtsartikel.

8. *Schoolherinneringen*

Onze wijk heeft vrij veel (lagere) scholen gekend, oa als gevolg van de verzuiling. Welke scholen zijn dat? Waar stonden die? Wat weten we ervan? Is er nog beeldmateriaal? Zijn er bewoners die er nog herinneringen aan hebben?

Inzet werkgroep: in kaart brengen van vroegere scholen in onze wijk, opsporen van bronnen, waaronder mogelijk beeldmateriaal, opsporen van oud-leerlingen met herinneringen, schrijven van een overzichtsartikel.

9. *Kerkherinneringen*

Wat is de geschiedenis van de in onze wijk aanwezige kerken? Waarom zijn die daar ooit gebouwd? Hoe 'populair' waren ze? Vervulden ze een wijk-, stads- of streekfunctie? Wat is de betekenis van een kerk voor een wijk?

---

² Straatgeschiedenis kan verbonden zijn aan buurtgeschiedenis, de ontwikkeling van een deel van onze wijk, zoals de Rijndijkbuurt.

Inzet werkgroep: in kaart brengen van vroegere en huidige kerken, benaderen van sleutelpersonen, beantwoorden van genoemde vragen, schrijven van een overzichtsartikel.

10. Oorlog en bevrijding

Wat was de impact van de Tweede Wereldoorlog op onze wijk? Wat betekende de oorlog voor het dagelijks leven, het voedsel, de bewegingsvrijheid? Wat weten we over vervolgd, oorlogsslachtoffers en oorlogsverzet? Hoe verliep de bevrijding en de eerste periode daarna? Wat herinneren wijkbewoners zich over deze perioden?

Inzet werkgroep: overzicht verkrijgen van de diverse wijkgerichte informatie die er al is, invalshoeken onderscheiden, wijkbewoners met herinneringen vinden en interviewen, schrijven van een overzichtsartikel. Bijzondere aandacht voor Joodse oorlogsslachtoffers en het vml Joods weeshuis (Roodenburgerstraat), ook in relatie tot de jaarlijkse herdenking van de ontruiming van het weeshuis (17 maart).

Wijkarchivering, historisch overzicht, publicaties en advies

Het is belangrijk dat het diverse historisch materiaal over onze wijk centraal verzameld en bewaard wordt. Daartoe is een digitaal archief een goede oplossing. Dit archief kent een publiekscant en een interne kant. De publiekscant is eigenlijk al gestart op de wijkwebsite profburgwijk.nl middels het nieuwe startpagina Onze Wijk-Toen. Dit zal beheerd moeten worden door de webmaster in overleg met de werkgroep. Samen maken zij de komende tijd keuzes voor verdere uitbouw. De interne kant dient als 'werkarchief' voor de diverse historische werkzaamheden. Mogelijk kan dit wel technisch onderdeel zijn van dezelfde website.

Het hebben en bewaken van historisch overzicht tav al het materiaal dat er al is en dat er nog bijkomt, is een taak van de werkgroep. Geregeld worden in de wijkkrant en de website een geactualiseerd overzicht gegeven en artikelen geplaatst.

Tot slot is het fijn als in de werkgroep ook expertise aanwezig is tav historisch onderzoek, het omgaan met archieven en het aanpakken van interviews en deelonderwerpen. Deze persoon/personen fungeren als algemeen adviseur. Een tweede handige kwaliteit is schrijf- en redactietalent.

Voorwaarden om aan de slag te gaan

Bovengenoemde aanduiding van doelen, onderwerpen en taken is, nogmaals, een groslijst, een soort ideaal en maximaal overzicht. Wat we hiervan kunnen realiseren zal vooral bepaald worden door enthousiaste wijkbewoners. Die zullen samen keuzes gaan maken. Ook het intern functioneren, de taakverdeling van de werkgroep en de mogelijkheden van de website en de wijkkrant zijn relevant.

Tot slot is een bescheiden werkbudget fijn om wat kosten te dekken, zoals goede opnameapparatuur voor het afnemen van wijkinterviews.

Volgende stappen

Met deze startnotitie wil de werkgroep de basis leggen voor een goede start, waaronder de eerste activiteiten voor 2025. Ook dient de notitie ter informatie van en overleg met bestuur en leden van de wijkvereniging.

Tot slot zal de werkgroep Wijkgeschiedenis haar prioriteiten en taakverdeling voor 2025 nog nader benoemen en invullen.

De werkgroep Wijkgeschiedenis

Simone Akerboom, Hans Blom, Alwien Bogaart, Mirjam de Bruijn, Joost Dieleman, Thomas van Duin, Buck Goudriaan, Wido La Heij, Pim Thijsen (contactpersoon bestuur: Thea Dickhoff)

The screenshot shows the website 'Onze Wijk - TOEN' with a navigation bar at the top containing 'Welkom', 'Onze Wijk - NU', 'Onze Wijk - TOEN', 'Vereniging', 'Wijkwijzer', 'DuurzaamWijzer', and 'Wijkkrant Contact'. The main content area features several sections:

- Onze indrukwekkende geschiedenis** / *Our impressive history*: A section about the history of the Professoren- en Burgemeesterswijk and Rijndijkbuurt, dated 12.12.2024.
- werkgroep wijkgeschiedenis ProfBurgwijk** / *Working Group Profburgwijk History*: A section about the history of the wijk, dated 12.12.2024.
- Historisch materiaal beschikbaar?** / *Historical material available?*: A section about historical material, dated 12.12.2024.
- HISTORISCHE FILMS**: A section with a video thumbnail.
- BOEKEN OVER ONZE WIJK**: A section with a book cover thumbnail.
- BUURTHERINNERINGEN**: A section with a photo thumbnail.
- HET JOODSE WEESHUIS**: A section with a photo thumbnail.
- STRAATNAMEN IN ONZE WIJK**: A section with a map thumbnail.
- WIJKKRANT ARCHIEF**: A section with a photo thumbnail.